

Andningsskydd vid luftburen smitta

Sammanfattning

Med utgångspunkt från Arbetsmiljöverkets och Socialstyrelsens författningar om personlig skyddsutrustning, arbetsmiljö och basala hygienrutiner beskriver riktlinjen ansvarsförhållanden och lämpliga andningsskydd vid luftburna smittor för såväl patient som personal [1-2].

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Bakgrund	1
Definition	1
Förutsättningar	2
Ansvar	2
Arbetsgivare	2
Hälso- och sjukvårdspersonal	2
Genomförande	2
Andningsskydd personal	2
Andningsskydd - tillpassningstest	3
Andningsskydd patient	3
Så tas andningsskyddet på	4
Så kontrolleras andningsskyddet	5
Så tas andningsskyddet av	5
Efter användning	5
Dokumentinformation	6
Referens- och länkförteckning	6
Bilaga – Lathund upphandlade produkter	7
Andningsskydd	7
Visir	7

Bakgrund

Definition

Andningsskydd räknas som personlig skyddsutrustning och provas ut för säker passfunktion. Det avser att skydda mot att bli smittad vid vård av patienter med luftburen smitta. Andningsskyddet ska vara försett med en märkning som innebär att det uppfyller kraven i europeisk standard EN 149:2001 [3]. Filterfunktionen graderas i tre steg, FFP 1-3, där som lägst nivå FFP 2 rekommenderas på SÄS

Andningsskydd är avsedda för engångsbruk och kastas omedelbart efter användning. Det har en skyddseffekt upp till 8 timmar vid oavbruten användning.

Munskydd klass IR eller IIR kan användas som stänkskydd men inte för att skydda bäraren mot luftburen smitta.

Förutsättningar

Ansvar

Arbetsgivare

Är skyldig att upplysa om smittrisker, informera om skyddsåtgärder, tillhandahålla skyddsutrustning och ska se till att personlig skyddsutrustning används vid skyddsklass 3-4 enligt AFS 2018:4 [1], se [bilaga över upphandlade produkter](#).

Arbetsgivaren ska anordna instruktion och övning av hur andningsskyddet ska användas så att avsedd skyddseffekt uppnås. Andningsskyddet kräver individuell utprovning eftersom ansiktsform hos olika människor varierar. Förekomst av skäggväxt vid andningsskyddets kanter kan göra tillpassning omöjlig.

Hälso- och sjukvårdspersonal

Är skyldig att tillämpa basala hygienrutiner enligt SOSFS 2015:10 [2] samt att vidta skyddsåtgärder och använda skyddsutrustning enligt AFS 2018:4 [1].

Genomförande

Andningsskydd personal

Vid arbetsmoment som innebär risk för luftburen smitta [4] ska i första hand andningsskydd FFP 3, och i andra hand FFP 2 användas.

- vård av patient med konstaterad eller misstänkt lungtuberkulos där infektionsläkare bedömt att risk för smittspridning föreligger
- vård av patient med pandemisk influensa med allvarlig sjukdomsbild
- *i speciella vårdssituationer* (bronkoskopi, intubation, extubation eller sugning av luftvägar) i akut skede av luftvägssjukdom kombinerat med glasögon eller visir oavsett diagnos
- vid situationerna ovan och andra procedurer som betraktas som aerosolproducerande hos patient med känd eller misstänkt covid-19 [5]

- misstänkt/konstaterad infektion i skyddsklass 3-4, t.ex. hemorragisk feber och MERS/CoV, tillsammans med visir
- misstänkt/konstaterad mässling.

Andningsskydd med respektive utan ventil.

Andningsskyddet har ett högt andningsmotstånd och är därför oftast försett med utandningsventil. För att det ska ge avsedd skyddsverkan, krävs att det sluter tätt mot ansiktet. Funktionen kan aldrig garanteras om bäraren har ett skägg som sträcker sig utanför masken. Medarbetaren ska behärska av- och påtagning av andningsskydd så att det sluter tätt.

Andningsskydd - tillpassningstest

Vårdpersonal som kommer i kontakt med luftburen smitta, och som aldrig eller sällan använder andningsskydd FFP3 eller är osäker på om det sitter korrekt, bör göra ett tillpassningstest. Kontakta enheten för vårdhygien för att få hjälp med att genomföra testet.

Andningsskydd patient

För att skydda omgivningen mot luftburen smitta utanför vårdrummet, till exempel vid transport, rekommenderas smittsam patient använda andningsskydd FFP3 utan ventil. Kontrollera att det sitter korrekt. Patientens luftvägsbesvär kan ibland omöjliggöra detta.

Andningsskydd används av patienter med misstänkt alternativt konstaterad smittsam lungtuberkulos, mässling, vattkoppor eller pandemisk influensa.

Foto: Regionservice

Andningskydd utan ventil (3M)

Så tas andningskyddet på

Öppna förpackningen.

Näsbygeln är placerad i övre delen av masken. Forma bygeln genom att böja den försiktigt på mitten.

Lägg masken i den ena handen och vik ut den undre delen för att forma masken till en kupa. Vänd masken och ta med andra handen tag i banden.

Placera masken under hakan, över ansiktet samt dra banden över huvudet.

Placera det undre bandet runt nacken och det övre bandet uppe på huvudet. Justera maskens övre och undre del tills acceptabel komfort uppnås.

Forma näsbygeln efter näsan - använd båda händerna. Se till att andningsskyddet sluter tätt runt näsa, kinder och haka.

Så kontrolleras andningsskyddet

- Andas in och andas ut kraftigt.
- Blir det luftläckage vid sidan av masken och/eller immar på eventuella glasögon sluter det inte tätt.
- Om du upptäcker läckage, korrigera näsbygeln, masken och/eller banden. Gör en nytt utandningstest.
- Använd gärna en spegel för att kontrollera att andningsskyddet sitter rätt.

Så tas andningsskyddet av

Andningsskyddet tas av utanför vådrummet med dörren dit stängd. Om det finns sluss eller förrum till vådrummet ska andningsskyddet tas av där.

- Rör inte själva andningsskyddet, bara gummibanden bakom huvudet.
- Lossa det nedre bandet först, därefter det övre bandet.
- Lyft andningsskyddet från ansiktet medan du håller i gummibanden.

Efter användning

- Kasta andningsskyddet direkt i avfallspåse utan att vidröra det.
- Desinfektera händerna.

Dokumentinformation

För innehållet svarar

Maria Werner, överläkare, vårdhygien, SÄS

Jon Edman Wallér, ST-läkare, vårdhygien, SÄS

Fastställt av

Sara Degerman Carlsson, chefläkare, SÄS

Nyckelord

Andningsskydd, luftburen smitta, munskydd, fit test, skyddsutrustning

Fotografier

© Regionservice. Västra Götalandsregionen.

Referens- och länkförteckning

1. Smittrisker AFS 2018:4
www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/smittrisker-afs-20184
2. Socialstyrelsen, Basal hygien i vård och omsorg SOSFS 2015:10
<https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/201510-om-basal-hygien-i-vard-och-omsorg/>
3. Europeisk standard EN 149:2001
4. Smittvägar – Vårdhandboken
www.vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning/infektioner-och-smittspridning/smitta-och-smittspridning/smittvagor
5. Vårdhygien Covid-19. Regional rutin, Västra Götalandsregionen.
www.vgregion.se/halsa-och-vard/vardgi-varwebben/vardriktlinjer/styrande-dokument-inom-halso--och-sjukvard/amnesomraden/infektion

Bilaga – Lathund upphandlade produkter

Andningsskydd

Typ	Klass	Benämning	Leverantör	Artikelnr	Bild
Andningsskydd för patienter och personal	FFP3	Andningsskydd utan ventil	3M	104606439	
Andningsskydd för personal	FFP3	Andningsskydd med ventil	3M	104606447	
Andningsskydd för operationspersonal	FFP3 och IIR	Andningsskydd med <i>övertäckt</i> ventil	3M	104606454	

Visir

Typ	Klass	Benämning	Leverantör	Artikelnr	Bild
Flergångsskärm	Flergångsskärm + 2 visir	Gama Dental AB	106192925	Flergångsskärm	
Visir, flergångs	5 st visir till flergångsskärm	Gama Dental AB	108771171	Visir, flergångs	
Visir, engång	Visir hel lång justerbar rem med kardborre engångs, osteril	Vingmed AB	112971080	Visir, engång	